

Hallituksen esitys eduskunnalle luotsauslaiksi ja siihen liittyväksi laiksi
Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/9133/

Suomen Laivameklarit ry:n lausunto, 1.8.2022

Kiitämme mahdollisuudesta lausua luotsauslain uudistuksesta.

Suomen Laivameklarit ry edustaa 37 suomalaista ja Suomessa toimivaa yritystä, jotka tarjoavat merikuljetuksiin liittyviä palveluja suomalaisille yrityksille. Yhdistyksen jäsenyritykset ovat agentteja, laivameklareita, satamaoperaattoreita sekä suomalaisia ja ulkomaisia varustamoja.

Yhdistyksen jäsenyritysten kautta kulkee noin 2/3 maamme tuonnista ja viennistä. Tuoteryhmästä riippuen ulkomaisella aluskapasiteetilla kuljetetaan 50 – 90 % lastista. Satamakäynneistä jopa noin 80 % tehdään ulkomaisilla aluksilla. Lähes koko luotsausyhtiö Finnipilot Pilotage Oy:n liikevaihto muodostuu Suomen Laivameklarit ry:n jäsenyritysten tarvitsemista luotsauspalveluista.

Yleistä lakiesityksestä

Lakiesitys on valmisteltu huolellisesti ja yksityiskohtaisesti sekä osa muutoksista on perusteltuja. Mukana on kuitenkin muutama kohta, jotka suoraan vaikuttavat yhdistyksen jäsenyritysten toimintaan, joten ne vaativat kommentointia.

Lakiesityksen perusteluissa todetaan näin: ”Lain uudistamisen tavoitteena on varmistaa merenkulun turvallisuus Suomen aluevesillä muun muassa täsmentämällä luotsausta koskevia vaatimuksia ja tarkentamalla luotsien ja luotsauserivapauden haltijoiden osaamisvaatimuksia.”

Pidämme tavoitetta erittäin hyvänä ja kannatettavana. Turvallisuus tulee ensin, joten kaikkia muutoksia tulisi tarkastella tästä näkökulmasta.

Katsomme myös, että markkinoiden toimintaan ei tulisi puuttua lainsäädännöllä, jollei siihen ole ehdottomasti tarvetta. Lisäksi lainsäädännön uudistamisessa tulisi välttää yrityksille tai muille osapuolille koituvaa turhaa hallinnollista taakkaa.

Ennakoilmoitus luotsaustarpeesta (12 §)

Finnipilot Pilotage Oy:n laatimissa luotsauspalvelun tilausehdoissa on tällä hetkellä annettu ohjeet palvelun toteuttamiseen tarvittavista tiedoista ja aikarajoista, joiden puitteissa luotsintilaus tulee tehdä. Tilauksen tekee aluksen päällikkö ja/tai aluksen edustaja eli agentti tai laivameklari.

Lakiesitykseen on kirjattu palvelun tilaamisen aikarajat ja lista tiedoista, joita luotsintilauksen yhteydessä olisi annettava. Lisäksi seuraamusten uudistamisen kohdalla todetaan, että hallinnolliset sanktiot koskisivat myös 12 § mainitun ennakkotiedon toimittamisen laiminlyöntiä. Tätä valvoisi Traficom ”kollegio”.

Suomen Laivameklarit ry katsoo, että luotsausyhtiön verkkosivuillaan ilmoittamat palveluehdot ovat riittävä taso ennakoilmoituksen tekemisen ehdoille, ja nostamista lain tasolle ei tarvita. Esitys

ennakkotietojen antamisen laiminlyönnin sanktioimisesta on hyvin outo, ja johtaa helposti erittäin haastaviin tulkintaongelmiin meriliikenteen muuttuvissa käytännön tilanteissa.

Luotsintilauksessa on kuitenkin kyse yhtiöiden välisestä palvelusopimuksesta, ja olosuhteiden mukaan tarjottavasti palvelutuotteesta, jonka tarjoamisen aikataulu elää liikennetilanteen mukaan joustavasti. Tällä hetkellä kaikki osapuolet ovat olleet toimintaan tyytyväisiä.

Palveluehtojen kirjaaminen lakiin ja ilmoittamisen sanktioiminen jäykistäisi markkinaehtoista toimintaa ja tuottaisi asiakasyrityksille, Finnpiilotille ja liikenneviranomaisille lisää byrokratiaa ja hallinnollista taakkaa.

Lisäksi muutaman vuoden kuluessa EMSW-asetuksen toimeenpanon myötä ollaan ottamassa käyttöön uusi meriliikenteen ilmoituspalvelujärjestelmä Nemo, johon liitetään myös luotsintilaus. Järjestelmä tulee vaatimaan käyttäjiltä lakiesitykseen määriteltyjä vastaavat ennakkotiedot luotsintilauksen yhteydessä, joten palveluehtojen ja sanktioiden kirjaaminen lakiin tulee varsin pian myös tarpeettomaksi.

Suomen Laivameklarit ry katsoo, että tältä osin muutosta ei tule toteuttaa.

Luotsausyhtiön hinnoittelua koskevat aikataulumuutokset

Esityksessä todetaan, että ”Luotsausyhtiön hinnoitteluun ehdotetaan muutoksia, joilla mahdollistettaisiin luotsausyhtiön toiminnan sopeuttaminen covid-19-pandemian ja jatkuvasti muuttuvan geopoliittisen tilanteen aiheuttamiin tarpeisiin. Luotsausyhtiö voisi jatkossa muuttaa hinnoitteluaan enintään kahdesti vuodessa aiemmin vuosittain tapahtuvan muutoksen sijasta. Mahdollistamalla hintojen muuttaminen kahdesti vuodessa yhtiö voisi hinnoitella palvelunsa paremmin todellista tarvetta vastaavasti.”

Suomen Laivameklarit ry toteaa, että hinnoittelun aikataulumuutosten perusteluina esitetyt toimintaympäristön muutokset koskevat myös sen jäsenyrityksiä. Luotsauspalvelun käyttäjille on olennaista hinnoittelun ennakoitavuus ja se toteutuu parhaiten kerran vuodessa toteutettavalla hinnanmuutoksella.

Kun kyseessä on monopoliasemassa toimiva valtionyhtiö, se ei voi käyttää palvelun hintaa toiminnan sopeuttamiseen lyhyellä aikavälillä, vaan ratkaisut tulee löytää muulla tavalla (esim. toiminnan uudelleenorganisoinnilla tai valtion tuella). Tilanne olisi erilainen, jos palvelun hinta muodostuisi vapailla markkinoilla.

Suomen Laivameklarit ry katsoo, että tältä osin muutosta ei tule toteuttaa, vaan pitää lainsäädäntö ennallaan.

Luotsinkäyttövelvollisuus ja sitä koskevat vapautukset ja poikkeukset

Lakiuudistuksessa esitetään poistettavaksi erivapaudet, joita tällä hetkellä hyödyntävät pienemmät alukset, jotka liikennöivät Suomeen säännöllisesti (esityksessä mainitaan mm. Prima Shipping Oy, Rederi Ab Nathalie, Mopro Oy, Meriaura Oy ja Wagenborg). Erivapaudet korvattaisiin PEC (Pilot Exemption Certificate) lupakirjalla.

Esityksessä todetaan, että PEC-lupakirjan hankinta tulee kalliimmaksi kuin erivapauden hankinta. Esityksessä ei kuitenkaan anneta arviota yrityksille koituvista kustannuksista. Esiitetty lakimuutos pakottaa yritykset arvioimaan uuden PEC-lupakirjan hankintaan liittyviä oman toiminnan muutoksia ja kustannuksia verrattuna luotsauspalvelun käyttöön.

Onko juuri tämän alusryhmän osalta havaittu merkittävässä määrin vaaratilanteita tai riskejä, jotta olemassa olevaa käytäntöä kannattaisi muuttaa? Esityksessä ei tuoda mitään tämän kaltaista esille.

Suomen Laivameklarit ry katsoo, että tältä osin muutosta ei tule toteuttaa, vaan pitää lainsäädäntö ennallaan.

Muut arvioinnissa esille nousevat huomiot

Suomen Laivameklarit ry haluaa tässä yhteydessä todeta, että meriliikenteen globaalit markkinat ovat tällä hetkellä voimakkaassa muutoksessa. Venäjän liikenteen päättymisen aiheuttaa tämän ja ensi vuoden osalta paljon muutoksia Suomessa käytössä olevaan ulkomaiseen aluskapasiteettiin.

Esityksen mukaan lakimuutos olisi tulossa voimaan 1.6.2023.

Suomen Laivameklarit ry katsoo, että lakiesityksen voimaantulon aikataulua tulisi kokonaisuudessaan harkita uudelleen ja mahdollisesti siirtää vuoden 2024 alkuun. Tällöin tulisi huomioida myös uusi markkinatilanne ja sen vaatimat luotsausresurssit.

Suomen Laivameklarit ry:n puolesta

Sari Turkkila
toiminnanjohtaja
sari.turkkila@shipbrokers.fi
+358405263348
www.shipbrokers.fi